

Ковальова Ольга Вікторівна,

завідувач сектору Донецького науково-дослідного експертно-криміналістичного центру МВС України, кандидат юридичних наук

УПРАВЛІННЯ КОРУПЦІЙНИМИ РИЗИКАМИ В ДІЯЛЬНОСТІ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ПІДРОЗДІЛІВ ЕКСПЕРТНОЇ СЛУЖБИ МВС УКРАЇНИ

Боротьба з проявами та недопущення корупції є одним із важливих напрямків діяльності підрозділів Експертної служби. Рациональне планування заходів по боротьбі з корупцією повинно включати визначення корупційних ризиків, що є підставою для розробки та впровадження антикорупційних заходів [1].

Основним документом, який визначає напрямки антикорупційної діяльності в територіальних підрозділах Експертної служби є антикорупційна програма Експертної служби та розроблені на її виконання заходи [2].

Важливим є залучення до аналізу корупційних ризиків не тільки вищого керівництва установи, а й фахівців за окремими напрямками з працівників установи, а саме ІТ, бухгалтерію, юридичне забезпечення, документальне забезпечення, напрямки досліджень. Також важливою якістю людей, які залучаються до аналізу ризиків є їх високі етичні якості. Це є необхідною передумовою розробки реальних та дієвих заходів, адже саме вони мають знання та досвід у відповідній сфері, і можуть розробити більш ефективне рішення.

Джерелами ризику є правило (положення нормативних актів, інструкції тощо), персонал, практика (не виконання наявних норм і правил).

Найважливішими критеріями оцінки корупційного ризику є його ймовірність та значущість.

Відповідно до критеріїв наслідків корупційного правопорушення чи правопорушення, пов'язаного з корупцією, корупційному ризику присвоюється рівень низький, середній або високий [3].

Ймовірність - це те наскільки вірогідним та частим є виникнення окремого корупційного прояву. Вона залежить від кількості дій, під час яких з'являється корупційний ризик, наявність або відсутність зовнішнього контролю за діями, на які впливає цей ризик (відеофіксація, перевірка керівництвом, вибіркові перевірки), наявність чи відсутність чітких інструкцій та критеріїв вибору дій та оцінки, зацікавленість персоналу у здійсненні корупційних дій (вірогідний розмір незаконного прибутку, вірогідність викриття), наявність чи відсутність профілактичних заходів.

Варіантами оцінки ймовірності є:

- невелика (ймовірність незначна, заходи контролю можуть запобігти корупційним проявам);

- висока (корупційні прояви сталися, або були зафіксовані у аналогічних обставинах в інших територіальних підрозділах Експертної служби, таким чином це може статися знову найближчим часом, але наявні заходи контролю можуть запобігти або значно знизити вірогідність ризику);

- найвища (корупційні прояви сталися, або були зафіксовані у аналогічних обставинах в інших територіальних підрозділах Експертної служби, таким чином це може статися знову найближчим часом, та наявні засоби контролю є не ефективними).

Значущість - це ступінь негативного впливу результатів корупційного діяння на інтереси держави, установи, суспільства тощо.

Варіантами оцінки значущості наслідків є:

- невеликий (невеликі фінансові втрати, репутація організації та служби в цілому не зіпсована, тяжких наслідків немає)

- великий (чутливі фінансові втрати, окремі репутаційні втрати для організації та служби в цілому, тяжкі наслідки - помилковий висновок, є необхідність реорганізації окремих сфер діяльності та впровадження додаткових методів контролю)

- найвищий (значні фінансові втрати, значні репутаційні втрати для організації та служби, в т.ч. системи МВС в цілому, необхідність значних змін процесів та виділення додаткових ресурсів на заходи контролю).

Етап аналізу сфер діяльності та оцінці ступеню корупційних ризиків є основою ефективного управління ними. Першим завданням є визначення сфер, які будуть оцінюватися на предмет наявності корупційних ризиків.

Для територіальних підрозділів Експертної служби притаманні як загальні сфери діяльності, такі як управління організацією, управління персоналом, управління фінансами, державні закупівлі, управління документообігом, так і спеціальні сфери, які пов'язані з профільною діяльністю експертно-криміналістичних центрів, а саме, проведення досліджень та судових експертиз за замовленнями фізичних та юридичних осіб та правоохоронних органів.

Корупційні ризики, які відносяться до загальних сфер діяльності не відрізняються від притаманних будь-якій бюджетній організації. Щодо сфери діяльності експертно-криміналістичних центрів найбільш значущими негативними наслідками є надання свідомо неправдивого висновку, що є кримінальними правопорушенням, що впливає на об'єктивність судового рішення та може призвести до уникнення відповідальності злочинцями, що в свою чергу приводить до зниження довіри до всієї системи правоохоронних органів.

Оцінювання ймовірності та значущості корупційних ризиків є суб'єктивним процесом. Не всі ризики мають однакову ймовірність та не всі вони істотно впливають на діяльність експертно-криміналістичного центру.

Таким чином, саме перехід до управління корупційними ризиками, який передбачає їх аналіз, оцінку та попередження, а не

відповідь на корупційні прояви, що вже сталися, є найбільш ефективним кроком, який може бути використаний установою з метою зменшення рівні корупційної діяльності.

Список використаних джерел

1. Національна доповідь щодо реалізації засад антикорупційної політики у 2018 році. Схвалено рішенням Національного агентства з питань запобігання корупції 29 березня 2019 № 885.

URL: <https://nazk.gov.ua/wp-content/uploads/2019/07/Natsdopovid-2018.pdf>.

2. Антикорупційна програма Експертної служби МВС на 2019 рік. Затверджено наказом Експертної служби МВС від

14.03.2019 року № 11-ЕС-Н. URL: https://dndekc.mvs.gov.ua/wp-content/uploads/2019/03/antukor_2019.pdf.

3. Методологія оцінювання корупційних ризиків у діяльності органів влади: затверджено рішенням Національного агентства з питань запобігання корупції від 02.12.2016 № 126. URL:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/z1718-16>.

Кожевніков Віктор Олександрович,
головний спеціаліст відділу сприяння
розвитку конкуренції та методології
Управління конкурентної та регіональної
політики [Антимонопольного комітету
України](#)

ПИТАННЯ ВЗАЄМОДІЇ АНТИМОНОПОЛЬНОГО КОМІТЕТУ УКРАЇНИ З НАЦІОНАЛЬНИМ АНТИКОРУПЦІЙНИМ БЮРО УКРАЇНИ ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ ЗМОВ НА ТОРГАХ

Загальновизнаним є обернений взаємозв'язок економічної конкуренції та корупції. Чим більший рівень корупції тим менший рівень добросовісної конкуренції. Відсутність релевантного державного регулювання, прозорих правил гри учасників ринку, обмеження доступу до публічних закупівель створюють значні корупційні ризики, і, навпаки, прозорість та добросовісність конкурентної боротьби за публічні фінанси обмежує корупційну складову в діяльності посадових осіб замовників публічних закупівель.

Відповідно до частини четвертої статті 6, статті 51 Закону України «Про захист економічної конкуренції» вчинення антиконкурентних узгоджених дій (в тому числі змови на торгах) забороняється і тягне за собою відповідальність згідно з законом. Хоча розділом VIII Закону України «Про захист економічної конкуренції» прямо не передбачено кримінальної відповідальності за змову на торгах аналіз правозастосовної практики Національного антикорупційного бюро дозволяє виділити кримінальну відповідальність посадових осіб учасників змови на торгах, у випадках коли в таких змовах приймають участь посадові особи замовника чи його представники.